

T.B.M.M.
BARİŞ ve DEMOKRASİ PARTİSİ
Grup Başkanlığı
Sayı: 4350
Tarih: 19.11.2013

TÜRKİYE BÜYÜK MİLLET MECLİSİ BAŞKANLIĞINA

“İĞDIR İLİNE BAĞLI TUZLUCA İLÇESİNİN ADININ “KULP” OLARAK İADESİ HAKKINDA KANUN TEKLİFİ” gerekçesi ile birlikte ilişikte sunulmuştur.

Pervin BULDAN
BDP Grup Başkanvekili
İğdir Milletvekili

TBMM BAŞKANLIĞI				
Tali Komisyon				
Esas Komisyon	İçişleri			
Tarih:	28 Kasım 2013		E. No: 2/1875	
Ysm.Uzm.	Bşk.Yrd.	Başkan	Gn.Sek.Yrd.	Gn.Sek.
TBMM BAŞKANI				

19 Kasım 2013

GENEL GEREKÇE

Üzerinde yaşadığımız coğrafyada; neredeyse insanlığın var olduğu günden beri birçok halk yaşamış, çeşitli kültürler bu topraklara zenginlik katmıştır. Halkların kattığı bu zenginlik kültürel bir çok ögeyi barındırmakla birlikte konuşulan dillerin çeşitliliği, zenginlikleri yansıtan en büyük unsurdur. Bu unsuru gözle görünür kılan ise yerleşim birimlerinin adlarıdır. Esasen bu durum sadece bu topraklarda yaşayan halklara ait bir kültürel miras değil, dünya mirasıdır. Zira bu topraklarda Türklerden başka Kürtler, Ermeniler, Çerkesler, Araplar, Lazlar, Rumlar, Süryaniler ve daha bir çok halk yaşamakta olup; nice uygarlık, izlerini günümüze kadar gelen isimlerle devam ettirmiştir. Geçmişte bu dillerde olan yerleşim yerlerinin adlarının Türkçeleştirilmesinin toplumda kırılmaya ve halkların yaşadıkları coğrafyaya yabancılaşmasına neden olduğu kuşkusuzdur.

Yer adlarının siyasi kaygılarla değiştirilmesi eğilimi, Osmanlı İmparatorluğu döneminde Abdülaziz ve 2. Abdülhamit dönemlerinde başlamış bir alışkanlıktır. Aziziye ve Hamidiye alaylarının kalıcılığını sağlamak muradı ile yeni doğan sultan çocuklarının adlarının yaşatılması isteği yerleşim yerleri adlarının değişiminin de başlangıcı olmuştur.

Ancak daha sonraki isim değiştirme kaygıları hep milliyetçilik ve asimilasyon politikaları ile ilintili olmuştur. Balkan Savaşları neticesindeki mağlubiyet; 1913 yılında düzenlenen İskân-ı Muhacirin Nizamnamesi ile Rumca ve Bulgarca olan yer adlarının Türkçeleştirilmesini doğurmuş ve o tarihten günümüze dek özgün yer adlarının Türkçeleştirilmesi neredeyse bir teamüle dönüşerek, halkların doğdukları yer için yaratmış oldukları adlar bir bir değişmiştir. Bu çerçevede Trakya - Marmara ve Ege Bölgesi'nde yüze yakın yer adı değişmiştir. Yine aynı tarihte Trabzon Vilayeti merkez sancağı ile Rize sancağında Rumca olan yer adlarının değiştirilmesi için listeler hazırlanmış olup, bugün Rize'de hâlihazırda kullanılan 344 köy ve kasaba adından 300 kadarı 1913 listesinde önerilen yeni adlardır.

1922 yılı sonunda Yunan işgalinden kurtulan bazı yerlerin Yunan kökenli olan adları değiştirilmiştir. 1921 yılında Türkiye'ye katılan Artvin'deki köy adları kısa sürede Türkçeleştirilmiştir. Bu eğilimin etkisiyle Dersim'in adı, Tunç Eli; Norşin ismi, Güroymak; Tillo ismi, Aydınlar olarak değiştirilmiştir. Yine İskenderun Sancağına Hatay adının verilmesi de bu etki sonucudur.

Yukarda da izah etmiş olduğumuz üzere, 1921 yılından itibaren otuz bin iki yüz seksen (30.280) yerleşim biriminin adı Kürtçe, Ermenice, Rumca, Lazca, Çerkesçe, Arapça ve daha sayamadığımız farklı dillerde olduğu için değiştirilmiştir. Bu yerleşim yerlerinden on iki binden fazlası sadece köy isimleridir. İsim değiştirme işlemlerinin resmileşmesi ise, İçişleri Bakanlığı'nın 1940 yılı sonlarında hazırladığı 8589 sayılı genelge ile gerçekleşmiştir. İşbu genelge ile "yabancı dil ve köklerden gelen ve kullanılmasında büyük karışıklığa yol açan yerleşme yerleri ile tabii yer adlarının Türkçe adlarla değiştirilmesi" uygulaması resmen hayata geçmiş oldu.

1956 yılında ise "Ad Değiştirme İhtisas Komisyonu" kurulmuştur. Komisyon ise hiç alakası olmadığı halde Genelkurmay Başkanlığı, İçişleri, Savunma ve Milli Eğitim Bakanlıkları ile Ankara Üniversitesi Dil, Tarih ve Coğrafya Fakültesi ile Türk Dil Kurumu temsilcilerinden oluşmuştur. Bu heyet, 1978 yılına kadar faaliyet yürütmüştür. Ad değiştirme için kurulmuş olan bir komisyon içerisinde Genelkurmay Başkanlığı, Savunma Bakanlığı ve Türk Dil Kurumu gibi kurumların bulunması ise düşündürücü bir husustur. Bilhassa Genelkurmay Başkanlığı ve Savunma Bakanlığının hiçbir akademik ve bilimsel katkı sunamayacağı açıktır. Bu anlamda esas kaygının siyasal olduğunu; Türk Dil Kurumu'nun mevcut isimleri Türkçeleştirmek, daha doğru bir ifade ile yerleşim yerlerinin tarihsel bağlarını koparmak saiki ile hareket etmiş olduğunu belirtmek gerekir.

1980-1983 yılları arasında da Kürtçe mezra ve yayla adları sistematik olarak Türkçeleştirilmiştir. Ancak o yerleşim birimlerine yaşayan halklar kendi dillerinde kullanılagelen eski adları kullanmaya devam etmiştir. Zira bu durum, yaşanan yerle kişinin manevi bağının bir gereğidir. İsimlerin değiştirilmesinin halk nezdinde bürokratik işlemler haricinde bir anlamı da yoktur. Öyle ki anadili Türkçe olan

yerleşim yerlerinde dahi eski adlara dönme eğilimi artmaktadır. Bu şekilde ismi değişen yerlerden biride Iğdır ilimizdir.

İlimiz ve çevresi, en geç M.Ö. 4000 bin yıldan beri yerleşim yeri olarak kullanıldığı ve tarih boyunca birçok kavimlerin medeniyet ve kültürlerine ev sahipliği yaptığı bilinmektedir. Araştırmalar, bölgede ilk yerleşimin, paleolitik ve mezolitik devirlerden beri olduğunu göstermektedir. M.Ö. 3000-2000 yıllarında Mitanniler, Etiler, Asurlular, Kimmerler, Metler, Persler, Sümerliler ve Subailer gibi kavimlerin Orta Asya'dan gelerek Ağrı Dağı yamaçları, Aras Havzası ve Doğu Anadolu'da ikamet ettikleri sanılmaktadır. Bununla birlikte Iğdır ovasında bulunan küçük taş aletlerle çakmak taşından yapılmış aletler Yontma Taş Devri'nin bu bölgede de yaşandığına tanıklık etmektedir. M.Ö 4000-810 Huriler M.Ö. 810-785 Urartular M.Ö. 785-400 Sakalar M.Ö: 400-M.S. 200 Bağımsız Dönem M.S.200-439 Küçük Arsaklı Devleti 439-646 Sasaniler 646-1064 Müslüman Araplar 1064-1239 Kayılar 1239-1256 Çingizler 1256-1355 İlhanlılar 1355-1404 Timur Egemenliğindeki Türkmen Beyleri 1404-1469 Karakoyunlular 1469-1502 Akkoyunlular 1502-1514 Safavi Devleti 1514-1736 Osmanlı İmparatorluğu 1736-1827 İran Devleti (Revan Eyaleti) 1827-1917 Rusya Egemenliği (Sürmeli Sancağı) 1917-1920 ve 14.11.1920-1934 tarihleri arasında Ermeni hakimiyeti altında kalmıştır.

Iğdır'a bağlı bir ilçemiz olan Tuzluca ilçesinin tarihide bir o kadar eskidir. Yörede çıkarılan kaya tuzu ilçeyi bölgede tanıtan önemli bir etkidir. Öyleki ilçenin 1934 yılına kadar "Kulp" olan ismi, aynı yıl yapılan bir düzenleme ile adını ilçedeki kaya tuzundan alarak "Tuzluca" olarak değiştirilmiştir. Bu gün halen bölge halkı Tuzluca ismini sadece resmi işlemlerde kullanmakta günlük hayatta "Kulp" ismini kullanmaya devam etmektedir. . Bugün hala, oyunlarda, romanlarda, öykülerde, türkülerde kullanılan, Tuzluca halkının atalarından miras kalan "Kulp" adının yeniden verilmesi büyük bir ihtiyaçtır.

Bu bağlamda, 30 Eylül 2013 günü Başbakan Sayın Recep Tayyip ERDOĞAN tarafından açıklanan "Demokrasi Paketi" içerisinde eski yer adlarının iadesi hususu gündeme gelmiş olup, bu düzenlemenin hayata geçirilmesi noktasında işbu kanun teklifimizi sunuyoruz.

MADDE GEREKÇELERİ

Madde 1- Iğdır iline bağı Tuzluca ilçesinin adının eski yüzyıllardan itibaren bölge sakinlerinin kullandıkları eski adının iadesi amaçlanmıştır

Madde 2- Yürürlük maddesidir.

Madde 3- Yürütme maddesidir.

**İĞDIR İLİNİN TUZLUCA İLÇESİNİN ADININ “KULP” OLARAK İADESİ
HAKKINDA KANUN**

Madde 1- Iğdır iline bağlı “Tuzluca” ilçesinin adı “Kulp” olarak iade edilmiştir.

Madde 2- Bu kanun yayın tarihinden itibaren yürürlüğe girer.

Madde 3- Bu kanun hükümlerini Bakanlar Kurulu yürütür.